

zin ex

Abstrakzioetik algoritmorera

—

2020.09.11

2021.01.31

Tabakalera
Erakusketa-aretoa

EU

Javier Aguirre
José Luis Alexanco
Baloji
Wojciech Bruszewski
Henri Chopin
Guillermo Cifuentes
Salvador Dalí & Philippe Halsman
Forough Farrokhzad
Florian Fischer & Johannes Krell
W+B Hein
Narcisa Hirsch
Takahiko Imura
Robert Janker
Kenneth C. Knowlton
Robert Luxemburg
Jesse McLean
László Moholy-Nagy
Joana Moll
Vera Molnár
Gunvor Nelson & Dorothy Wiley
A. Michael Noll
Stefan Panhans & Andrea Winkler
Letícia Parente
reMI
Lis Rhodes
Walter Ruttmann & Lore Leudesdorff
Lillian Schwartz
Eusebio Sempere
Soledad Sevilla
José Antonio Sistiaga
Elfriede Stegemeyer
Steina
José Val del Omar
Maarten Vanden Eynde
Stan VanDerBeek
Ruth Wolf-Rehfeldt

Zin Ex. Abstrakzioetik algoritmora Tabakalerako erakusketa-sorta baten hasiera da, urtero irailean antolatuko dena Donostia Zinemaldiarekin batera. Erakusketak artearen eta zinemaren arteko harremana esploratzen du.

Tabakalerak bertako ekosistema osatzen dugun erakundeon lankidetzan indartzeko eginiko apustua da seriearen jatorria, eta zentro honetan biltzen diren ikus-entzunezko sorkuntzaren inguruko ezagutzak eta talentua aprobeztatzea du xede. Datorren urtean bigarren atala izango duen zinema hedatuari buruzko lehen erakusketa hau Donostia Zinemaldiarekin eta Elías Querejeta Zine Eskolarekin batera garatutako lan-prozesuaren emaitza da.

Zinema eta artearen harremana esploratu eta zinema esperimentalaren historiaren ibilbide berria eskaintzeaz gain, *Zin Ex. Abstrakzioetik algoritmora* erakusketak gai horien ikusmolde berria dakar, modu zehatzean ikertzen baititu arte-adierazpen ezberdinen eta une bakoitzaren aukera teknologikoen arteko harremana. Irakurketa berri hori, sorkuntza-prozesuak eta baldintza tekniko eta materialak elkar elikatzen duten moduari buruzkoa, xehatu egiten da erakusketan zehar hogeita hamar artista eta zinemagileren lanekin, hainbat herrialde eta belaunalditakoak. Topaketa eta bisita solasaldien programa paraleloak, gainera, V. Nazioarteko Zine Mintegia eta *Arte Makina*, arte garaikidera hurbiltzeko ikastaroa, barne hartzen ditu, *Zin Ex* erakusketaren lehen kapitulu hau osatuz.

Esker bereziak eman nahi dizkiogu Florian Wüst erakusketaren komisarioari, proiektuan jarritako ahalegin eta anbizioagatik, eta baita erakunde laguntzaile eta lagatzaileei ere, emandako babes guztiagatik.

Tabakalera
Donostia
Iraila 2020

zin ex

Abstrakziotik algoritmora

Zin Ex. Abstrakziotik algoritmora erakusketak zinema esperimentalaren, ordenagailuz sortutako bideoaren eta artearen historiaren inguruko anbizio handiko bidaia bati ekiten dio. Gailu teknikoaren (kamera zein ordenagailu bat izan) baldintza materialen azterketa artistikoan jartzen duenez arreta, erakusketak sormen-prozesuek jasandako eraldaketak eta horietatik gure munduaren inguruan modu kritikoa hausnartzeko sortu ziren aukerak islatzen ditu.

Zinema esperimentala duela ehun urte inguru sortu zen, «zinema abstraktuarekin» edo «zinema absolutuarekin»; film horiek bitartekoak berezko dituen elementuetan oinarritzen dira: argia, mugimendua, konposizioa. Zinemaren forma hutsean, ez zen saiakerarik egiten errealtateari erreferentziarik egiteko, eta esperientzia emozionalen bat eragiteko «istorio» bat kontatzeari uko egiten zitzaion. **Walter Ruttmann** (1887-1941) izan zen film abstraktuak egiten lehenetarikoa. *Opus IV* obran **Lore Leudesdorff** (1902-1986) Bauhauseko ikaslearekin lan egin zuen, zeinak filmeko lerro erritmiko, uhin eta patroien marrazkiak egin zituen. Erritmoak mugimendua antolatzen du denboran eta espazioan, eta bihotzaren taupadekin eta muntaketa-lerroarekin berdin erlazionatzen da. XX. mende hasierako Europako modernitatean, printzipio organiko eta mekanikoen arteko bateragarritasunak artearen, bizitzaren, industriaren eta zientziaren arteko mugak desegiten lagundu zuen. Gizakiontzako ikusezina dena ikusarazteko artista, zientzialari eta publiko garaikideak egiten zuten esfortzua aurrerapen teknikoek eragindako grinaren adibide da. **Robert Janker** (1894-1964) Bonn hiri alemaneko unibertsitate ospitaleko erradiologiako irakaslearen X izpien film ezagunek gorputzaren irudi abstraktua

islatzen dute, liluragarria eta izugarria: identitaterik gabeko giza-gorputzen erabateko kontrolaren aurrerapena.

Bauhausen, **László Moholy-Nagy** (1895-1946) artista eta argazkilari hungariarrak argia diseinu-bide gisa erabiltzearen inguruan oinarritu zuen bere «ikuspuntu objektiboaren» kontzeptua. Hori bera islatu zuen *Light-Space-Modulator* obran, 1939an amaitu zuen eskultura zinetikoan. Hala ere, bere lehenengo filmean, *Impressionen vom alten Marseiller Hafen (Vieux Port)* izenekoan, agerian jartzen ditu industrializazioak eta hirien inoiz ez bezalako hazkundeak eragindako gizarte-desberdintasunak.

Elfriede Stegemeyer (1908-1988) artista alemaniar autodidaktaren argazki eta fotogramak Moholy-Nagy artistaren teoretara hurbiltzen dira oso modu berezko eta originalean. Stegemeyerren urez betetako edalontzien bildumak industrialki sortutako objektuen eskulturarako kalitatea azpimarratzen du, eta, aldi berean, alterazio eta desbideratze optikoekiko interesa islatzen du.

José Val del Omar (1904-1982) artista granadarraren obrak historiako abangoardiak lotzen ditu gerraosteko zinema esperimentaleko mugimenduekin. Val del Omarrek ikus-entzunezko prozesuak eta gailuak sortu zituen; adibidez, «soinu diafonikoa» edo «ukimen-ikusmena». Azken hori argiztapen teknika bat da eta hiru dimentsioko esperientzia sortzen du bi dimentsioko objektuen irudikapen bisualaren bidez. Bere lanen artean garrantzitsuenekoa den *Fuego en Castilla (Tactilvisión del páramo del espanto)* lan zinematografikoarekin batera, erakusketak Val de Omarrek 1970eko hamarkadaren amaieran eta 1980ko hamarkadaren hasieran sortutako *collage* batzuk biltzen ditu. *Collage* horiek zinemaren dimentsio tekniko eta kulturala azpimarratzen dute, ekimen sinestesiko gisa.

László Moholy-Nagy

*Ein Lichtspiel
schwarz-weiss-grau*
1930

Fotograma

© Light Cone and the
Moholy-Nagy Foundation

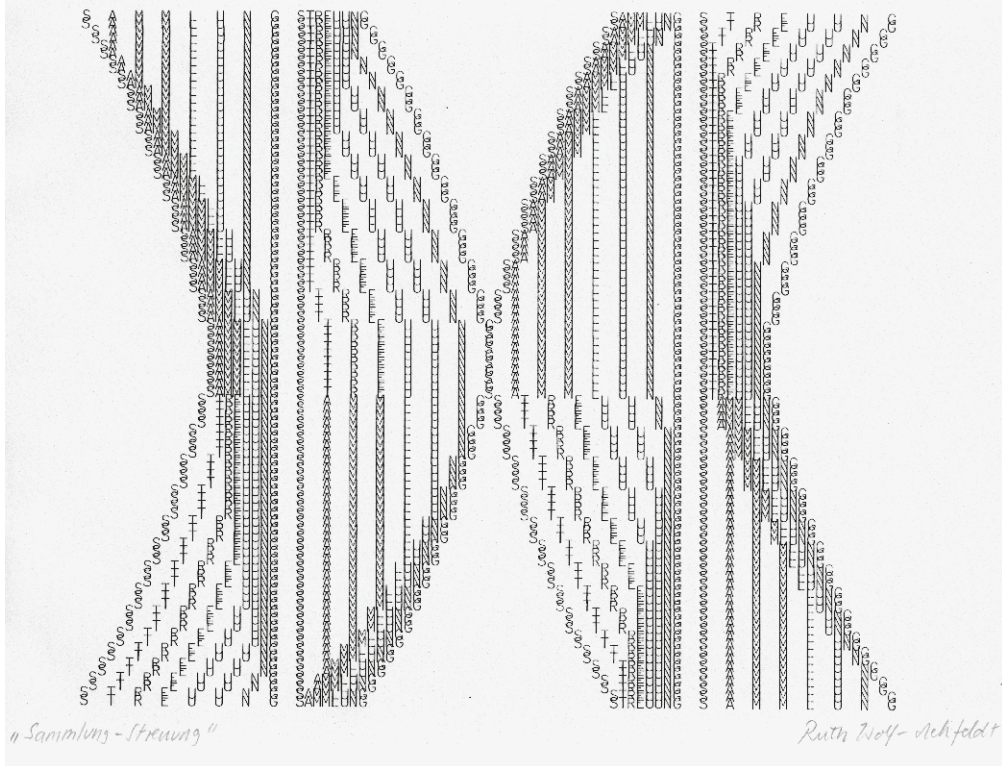

W+B Hein
Rohfilm
1968
Fotograma

Zinemak ordura arte zuen «ilusioaren antzerki» irudia ahultzeko (edo suntsitzeko) asmoak erronka bota zien, ezinbestean, momentu hartara arteko zinema ulertzeko moduei. Neodadaismoan inspiratutako *Kuzu* (Junk) filmean, **Takahiko Limura** (1937) artistak Tokioko badia irudikatzen du hiriko industria-, giza- eta animalia-hondakinen zabortegi gisa, Fluxus mugimenduko Takehisa Kosugi konpositorearen soinu-banda arraro batekin kontrastatuta. Alemania mendebaldeko bikote artistikoa osatzen zuten Wilhelm (1940) eta Birgit Hein-ek (1942), **W+B Hein** gisa ezagunak, *Rohfilm* zinema gordineko filma egin zuten 1968an. Stephen Dwoskin zinemagileak «bonbardaketa bisual» gisa deskribatu zuen: elkarren kontrako irudien zatiak, telebistako pantailatik hartutako eszenak, moztutako filmen tirak, film zulatuak, zikintasuna eta errautsak. Hori guztia pareta batean proiektatu eta berriz filmatu zuten. Zentzumenenganako beste zuzeneko eraso bat **Lis Rhodes**-en (1942) *Dresden Dynamo* filmean ikus daiteke. Rhodesek kamera ekiditen du eta, horrez gain, zeluloidean *Letratone* paper itsasorrekoko zerrenda bat jartzen du, baita kolore gorri eta urdineko iragazkiak ere. Filmeko marrak, puntuak eta lerro izurtoak berariaz sakabanatuta daude soinu-banda optikoan; ondorioz, irudia soinu bihurtzen da.

Anti-Cine 1967 eta 1971 artean filmatutako zortzi film laburren saila da. **Javier Aguirre** (1935-2019) euskal zinemagileak filmatu zituen eta Espainiako zinema esperimentalaren adibide erradikalenetako bat osatzen dute. Filmekin batera (horietariko batzuek kolorea eta tximista abstraktuak bakarrik dituzte; beste batzuek, *Che, Che, Che* eduki politikoena duen filmak adibidez, artearen eta iraultzaren inguruan hausnartzen du), Aguirrek manifestu erako liburu bat argitaratu zuen. Bertan, bere teoria zinematografikoa azaltzen du,

Ruth Wolf-Rehfeldt

Sammlung - Streuung
Zinkografia paperean

© Fonds Ruth Wolf-Rehfeldt /
Zentrum für Künstlerpublikationen,
Weserburg Museum für moderne
Kunst, Bremen

musika konkretuarekin, literaturarekin eta ordenagailuz sortutako artearekin lotuta. Kalifornian lagun eta auzokide gisa bizi ziren garaian sortu zituzten obra kolaboratiboetan, **Gunvor Nelson** (1931) eta **Dorothy Wiley** (1935) artistek gizonak menderatutako gizarte bati egin behar izan zioten aurre eta familia, bikotea eta etxeo bizitzarekin lotutako gaiak landu zituzten. *Schmeerguntz* collage feminista lotsagabeak haurdunaldiaren eta amatasunaren eguneroko gertakizun desordenatuak eta iragarki eta komunikabideetan agertzen diren emakumeen lehenengo irudiak ondoan ipintzen ditu. Irudikaturik ez dagoenaren irudikapenak ere funtsezkoak dira **Forough Farrokhzad** (1934-1967) poeta modernistaren *Khanen siah ast* (Etxea beltza da) obran. 1962an egindako film labur bat da eta askok zinema irandarreko maisulana dela uste dute. *Tabriz* ondoko legenardunen kolonia batean filmatu zen, Irango ipar-mendebaldean; hala, Farrokhzaden dokumentalak legenardun batzuen eguneroko bizitza islatzen du. Susan Doll-en arabera, «filmaren indarra legenardunen koloniarren kanpoko errealitatea eta horien egoera zailari ematen zaion erantzuna uztartzeko moduan dago. Ez da ez krudela ez sentimental; egoeraren miseria erakusten du, besterik gabe».

Erakusketako hainbat film eta artelan poesia konkretuarekin eta musika elektronikoarekin daude zuzenean lotuta. Horien helburua da irudia, hizkuntza eta soinua erdigunean jartzea, zinemaren eta bideo-arte esperimentalaren historiako gai garrantzitsu gisa. Alemaniar jatorria duen **Narcisa Hirsch** (1928) zinema esperimentaleko egile argentinarrak *Come Out* film laburra sortu zuen Stece Reich konpositorearen lan baten izen bereko audio-pieza ospetsu baten inguruan. Diskurtso txiki bat etengabe errepikatzearen bidez, erreferentzia egiten dio Amerikako Estatu Batuetan 1960ko hamarkadan eskubide zibilen alde egin zen borrokari. Praktika artistiko askotarikoaren bidez, soinu-poeta, artista grafikoa eta editore independentea den **Henri Chopin** (1922-2008) artistaren obrak irudikatu egiten ditu XX. mendearen bigarren erdian zehar teknologian eta komunikabideetan emandako aldaketa eraldatzaileak. *Poésie sonore* obrarekin, Chopinek gizakion ahotsa aztertu zuen «aniztasun amaigabea duen orkestra» gisa, zeina soinu kopuru kalkulazina igortzeko gai baita. **Ruth Wolf-Rehfeldt** (1932) AEDko arte postalaren eszenako figura garrantzitsua izan zen 1970 eta 1980ko hamarkadetan. Bere senar Robert Rehfeld-ekin batera, obra asko sortu zituen idazteko makina batekin; letrak, zenbakiak eta puntuazio-markak erabili zituen paperean bi eta hiru dimentsioko formak sortzeko. Berlingo harresia erori ondoren, sorkuntza artistikoa alde batera utzi zuen. *Zin Ex. Abstrakzioetik algoritmor*a erakusketan dauden bere idazteko makinen zinkografiek eta ikatzezko kopiek kontzeptu matematikoaren, poesia bisualaren eta bikoiztutako mundu bateko kezka politikoaren arteko intrigazko interakzioa sortzen dute.

Artearen dialektika gogorarazten digu **Salvador Dalí** (1904-1989), **Philippe Halsman** (1906-1979) argazkilariarekin batera 1960. urtean egin zuen *Chaos and Creation* filma ez oso ezagunak. Bideoan grabatu zen New Yorkeko telebista-estudio batean eta modu jostalarian egiten du barre pintura modernoaz, ez horrek dituen diseinu abstraktuengatik, baizik eta artea eskuz egin behar delako ideia orokorra ezabatzeko asmoz. Dalíren eta bere metodo paranoiko-kritikoaren arabera, espresio artistikoak bizirautea bere baliabide berrien «ordena zibernetikoa» eten edo ordena horrekin elkarreraginean aritzeko gaitasunaren arabera da. Materializazio hori da **José Antonio Sistiaga** (1932) donostiarrak iradokitzen duena zinematografiaren artea kamerarik gabe baliatzen duenean eta bere margolanetan ezarritako espresio aske eta subjektiboa zuzenean zinemara eramaten duenean. ...*ere erera baleibu izik subua aruaren...* deitutako obra sortzeko urte eta erdi behar izan zuen 1968 eta 1970 bitartean; historiako eskuz margotutako lehenengo film luzea osatu zuelarik.

Inkontzientearen ustiapen kontzientearen kontzeptua bat dator Gene Youngblood-ek 1970ean *Expanded Cinema* izeneko bere

Lillian Schwartz
UFOs
1971
Fotograma

liburu seminalean behin betiko *makina estetikoaren* ezaugarri bereizgarri gisa ezartzen duenarekin: «zizela, pintzela eta mihisea baliabide *pasiboak* dira; ordenagailuak, ordea, modu *aktiboan* hartzen du parte sormen-prozesuan». Murray Hill-eko (New Jersey) AT&Tren Bell laborategietan, **A. Michael Noll** (1939) eta **Kenneth C. Knowlton** (1931) ingeniariak programazio-lengoaiekin esperimentatu zuten eta irudien sorkuntza automatikoari ausazkotasuna eman zioten. Knowltonek **Stan VanDerBeek** (1927-1984) zinema hedatuaren aitzindaria den zinemagile esperimentalarekin lan egin zuen *Poemfields* obran; bertan, hainbat tapiz mugikor biltzen dira, testu-geruzak eta hitz-jokoak ezaugarri dituztela: poesia konkretua zineman. 1968an, **Lillian Schwartz** (1927) artista bisuala gonbidatu zuten Bell laborategietan lan egitera. Egin zituen lehenengo filmetan, *Pixillation* eta *UFOs*, Knowltonen EXPLOR softwarea erabili zuen patroï geometrikoak sortzeko; ondoren, horiek margotu eta animatu egin zituen. Patroï horiek, kristalen hazkuntzaren, likidoen eta efektu estroboskopikoen irudiekin uzartuta, baita Gershon Kingsley eta Emmanuel Ghent musika elektronikoko konpositoreek sortutako soinu-bandekin ere, esperientzia liluratzailerik itsugarria transmititzen dute.

Madrilgo Unibertsitateko Konputazio Zentroa (CCUM) 1966an sortu zen, IBMrekin egindako ekipo elektronikoaren hornikuntzarako hitzarmen baten ondorioz. Zentroak unibertsitateko beste sail batzuei konputazio-gaitasuna eskaini zien eta helburu hartu zuen teknologia berri horren aukerak beste arlo batzuetan ere ikertzea, esate baterako, hizkuntzalaritza matematikoaren arloan, baita grafikoen, eraikuntzaren, artearen, eta hezkuntzaren arloetan ere. CCUMen 1968 eta 1973 artean egin

zen diziplina arteko mintegietako bat *Generación automática de formas plásticas* izenekoa izan zen (*Forma plastikoen sorkuntza automatikoa*) eta artistak, arkitektoak, ingeniariak eta programatzaileak bertaratu ziren. Parte-hartzaileen artean **Eusebio Sempere** (1923-1985) izan zen, arte zinetikoaren Espainiako pertsonaia nagusietako bat; haren lanak lerroen errepikapena eta mugimenduaren ilusioa aztertzen ditu. CCUMen emakumezko artista gutxik hartu zuten parte; **Soledad Sevilla** (1944) izan zen horietako bat. Ordenagailuaren erabileran oinarritutako bere lanek geometriaren bidez espazio piktorikoa aztertzen duten margolan modularrak eta marrazkiak jarri zituzten agerian. **José Luis Alexanco**-k (1942), *MOUVNT* proiektuan, hiru dimentsioko modeloekin esperimentatu zuen, zeinek giza irudiak gogora ekartzen dituzten. Horien testura bihurrituak Alexancok berak Fortran IV.aren bidez diseinatutako softwarearekin sortu ziren. Sempere, Sevilla eta Alexancoen lanekin batera, 1960 eta 1970eko hamarkadetan Europan eta Estatu Batuetan sortu zen arte informatikoaren nazioarteko irisgarritasuna nabarmentzen duten artxiboko objektuak eta lan efimeroak daude ikusgai. Buenos Aireseraino heldu zen eta Altzairuzko Oihalean zehar ere zabaldu zen, non *New Tendencias* mugimenduak Zagreb (Jugoslavia) urteroko bilerak eta erakusketak egiteko gune garrantzitsu bihurtu baitzuen. Parisen, **Vera Molnár** (1924) margolari franko-hungariarrak, *irudizko makina* baten kontzeptua ikertu ostean, digitalki sortutako arteari ekin zion. Geroago, ordenagailu-programa bat sortu zuen marrazkiak egiteko, edozein forma desitxuratzearen bitartez.

Artistak enpresen ikerketa-laboregietan eta unibertsitateetan ordenagailuekin lan egiten hasi ziren heinean, bideo-teknologia eramangarria eskuragarri jartzen hasi ziren. Estatu Batuetan

Steina

Violin Power

1969-78

Fotograma

© BERG contemporary
eta artista

1965. urtearen inguruan merkaturatutako **SONY Portapak** gailua, erlatiboki merkea zena, pertsona bakarrak eraman zezakeen lehen bideo-kamera (eta ikonikoena) izan zen, bateria, mikrofonoa eta grabagailu bati itsatsitako bisore elektronikoa zituena. Berrikuntza tekniko horrek, Chris Meigh-Andrews-ek *A History of Video Art* liburuan idatzi zuenaren arabera, artista, gizabanako eta talde politikoki aktiboek ahalbidetu zien «norabide bakarrek» emisioko telebista-sistemaren monopolio korporatiboari aurre egitea. New Yorken 1970eko hamarkadaren hasieran argitaratutako **Radical Software** aldizkariak bideo alternatiboaren sorkuntzari lagundu zion; izan ere, informazio askearen aldeko apustua egin eta teknologia indar kultural gisa ezartzen lagundu zuen. Zinemagile esperimentalek egin zuten moduan, bideo-artistek ere euskarri berriaren materialtasuna probatu zuten. Kameraren eta monitorearen arteko zirkuitu itxiak haietako asko inspiratu zituen seinale analogikoak manipulatzeko edo *feedback* efektuak sortzeko. **Wojciech Brzuzewski** (1947-2009) artista poloniarra, 1973. eta 1977. urteen artean, *Ten Works* ekoitzi zuen; bertan, hainbat esperimentu labur egin zituen, zeinetan giza-pertzepzioari eta errealitatearen izaerari buruzko pelikulen eta bideoen grabaketek zekartzaten ondorioei ekin baitzien. **Steina** Vasulka (1940) eta bere senar Woodyk beren lehen kolaborazioetan aztertu zuten bideoetako irudien eta soinuen funtsezko harremana, alegia, zinemaren bereizgarri nagusia den euskarri elektronikoaren berezko ezaugarria. Vasulka bikotea bideo-artearen aitzindariarik oparoenen artean dago. Steina, biolinista klasiko gisa prestatu zen eta bere *Violin Power* bideoa honela deskribatzen du: «biolinean bideoa nola jotzen den erakusteko zinta». Bi hamarkada geroago, ordenagailu pertsonaletan bideoak editatzeko eta soinua sortzeko softwarea agertu zen. Horrek posible egin zuen gero eta artista eta musikari gehiagok soinu eta irudien mugak gainditzea,

Guillermo Cifuentes
Lecciones nocturnas
1997-98
Fotograma

© Antonia Cifuentes

elektronikan oinarrituta. 2000. urtean, Renate Oblak (1972) eta **reMI** ezizenez ezaguna den Michael Pinter-ek (1969), *Mobile V* sortu zuten; horren kolore distiratsuak, distortsio kaotikoak eta akatsak, osorik daude ordenagailuz animatuta eta bideo-arteak sortu zituen lehen bideoenak ekartzen ditu gogora.

Hasieratik, bideoak espazio publikoetan eta etxeetan gertatzen ziren emanaldiak eta gertaera sinpleak grabatzeko tresna gisa ere balio izan zuten, maiz, etenik gabeko hartualdi batean. Ezaugarri horiek **Leticia Parente**-ren (1930-1991) bideo-lanari aplikatu ahal zaizkio, zeinaren praktika artistikoak Brasilgo erregimen militarrek ezarritako zapalkuntza fisikoa eta bazterkeria gaitzesten zituen. *Marca Registrada* lanean, Parentek norberaren gorputzaren izaera ambigua nabarmentzen du, genero-, gizarte- eta politika-kritika gisa (emakumeekin lotutako eguneroko jarduera baten subertsioaren bidez, Elena Shtromberg-ek deskribatzen duen moduan). **Guillermo Cifuentes**-ek (1968-2007) telebistan emititutako indarkeria politikoko ekintzak bildu zituen *Lecciones nocturnas* lanean; lan horretan, Cifuentes bera eta bere gurasoak erbestera joatera behartu zituen Txileko diktadura islatu zuten. Telebistako materiala irudimen pertsonal eta kolektiboaren elementutzat hausnartzen du, eta historian zehar galdutako aurpegi eta gorputz-keinuekin lotzen saiatzen da.

Telebistako pantailatik ordenagailuko jolasetara, ikerketa artistikorako interfaze gisa: **Stefan Panhans**-ek (1967) eta **Andrea Winkler**-ek (1975) *Freeroam À Rebours, Mod#I.1 – Installation Version* lanean avatar humanoideen mugimenduak gorputz errealean mugimendu bihurtu zituzten. Film esperimentalak, musika-bideoak, dantza garaikidea eta zizelkatutako objektuak nahasita, bideo-jokoetako pertsonaien

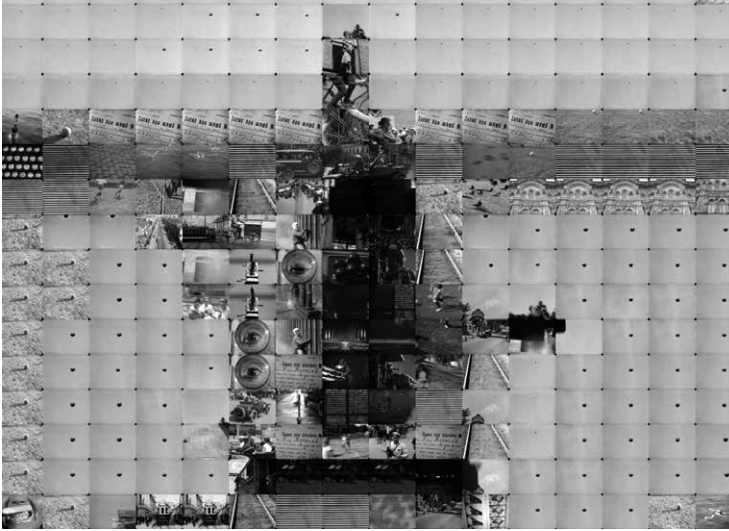
**Stefan Panhans,
Andrea Winkler**
*Freeroam À Rebours,
Mod#I.1 – Installation
Version*
2017/2020
Instalazioaren bista

jokabideen anomaliak, korrikaldi geldoak eta errepikapenak irudikatu zituzten; beren helburua ez zen makinaren perfektzioa islatzea, baizik eta haren berezitasunak. **Jesse McLean**-ek (1975) ere aztertu zituen gizatiarrak ez diren entitateekiko dugun harremanaren mugak eta aukerak. *See a Dog, Hear a Dog* bideoan, trebatutako animaliek gizakien aginduak betetzen eta desobeditzen dituzte; algoritmoek kolaboratzen edo inprobisatzen dute. Teknologiai beti islatu izan ditu gizakien nahiak, baina aurre egin al diezaiokegu bere asmamenerako gaitasunari?

Baloji (1978) musikari eta multimedia-artista kongoarrak komunikazio mugikorraren bidez etengabe sarean egoteko bizi dugun obsesioa jorratzen du *Zombies* izeneko bere film labur satirikoan; filma Kinshasa hiriko kaleetan filmatu zen. Eszena batean, malakita berde ilunez (kobre-portzentaje handia duen mineral preziatua) eginiko telefono mugikorrek ilerako apaingarri gisa agertzen dira. **Maarten Vanden Eynde**-k (1977), Fillot Ngoyi Makelele eta Augy Ngoyi Twite-kin lankidetzan ekoiztutako *Malachite Mobiles* lanak erreferentzia egiten die tokiko praktika artisauei eta *chakrak* sendatzeari, baita kobrearen industria-erabilerari ere; izan ere, material hori modu intentsiboan erazuten da hainbat herrialdetan, hala nola Kongoko Errepublika Demokratikoan. Erakusketan ikusgai dauden Vanden Eynderen beste lan batzuek produktu elektronikoko guztietan (sinpleetan izan ezik) dauden zirkuitu inprimatuen antolamendu grafikoa erabiltzen dute. Munduan zehar bildutako haziekin, artistak gogora ekartzen ditu baliabide naturalen erazketa eta migrazio globala.

Interneten baldintza materialak gai errepikakorrak dira Bartzelonako artista eta ikerlari **Joana Moll**-en (1982) lanean. *The Hidden Life of an Amazon User* lanak amazon.com webgunean liburu bat erostean sortutako ingurumen-aztarna erakusten du. Amazon eta antzeko enpresek egiten duten erabiltzaileen portaeraren neurritz gaineko jarraipena dela eta, dozenaka megabyte-ko datuen transmisioa aktibatzen da bezero batek artikulu bat erosten duen bakoitzean. Internetek, merkatu erraldoi eta dirua lortzeko makina gisa, *jagoletza-kapitalismo* deiturikoa sortu du, nahiz eta ezagutzak partekatze eta mundu horretan parte hartzeko ezinbesteko plataforma izaten jarraitzen duen. Sebastian Lütgert-ek (1972), Jan Gerber-ekin batera, Pirate Cinema proiektua sortu du, zinemaren (datu digital gisa) apropiazioarako gailu gisa. Lütgertek, **Robert Luxemburg** ezizenarekin, Dziga Vertov-en *The Man with the Movie Camera* (1929) filmaren bertsio berri liluragarri bat sortu zuen. Horretan, Vertoven ordu bateko maisulanaren fotograma bakoitza 256 fotogramako lauki-sare batean banatu zuen, eta fotograma horiek konbinatu zituen jatorrizko filmaren bertsio berria sortzeko. Abstrakzio

Robert Luxemburg
*The Man with the
Personal Computer*
2020
Fotograma

algoritmikoaren helburua da giza zentzumenak ordezkatzeko dituen gailu mekanikoaren abangoardiako lehen harrera gogora ekartzea. Obra horretan, alderatzeko eragiketa infinituak ezarri zituen, lanarekin batera publikoaren esku jarritako 120 kode-lerroren bidez, errealtatea hautsi eta birplanteatzeko amets utopikoa gauzatzeko aukera zabalduz.

Erakusketaren testuinguru narratiboa 1920ko hamarkadako abangoardiako zinemarekin hasi eta amaitzen den arren, ez dugu ahaztu behar zinema gizakiaren bilakaera baino lehenagokoa dela. Kamera bakoitzaren oinarritzko egitura, esaterako *camera obscura* deituriko efektua, eguzki-eklipse batean ikus daitezke, ilundutako eguzkiaren irudi alderantzizkatua lurrean agertzen denean zuhaitz hostotsuek osatutako zulo mordoaren artean islatuta. Fenomeno eta agerraldi optiko horiek *Umbra* bideoinstalazioan ikusgai daude. Lan hori **Florian Fischer** (1981) eta **Johannes Krell** (1982) artistena da eta erabiltzen dituzten muntaketa-printzipioen eta kameraren mugimenduen bitartez, materia mota guztiei subjektibitate ia animista ematen diete.

Zin Ex. Abstrakzioetik algoritmora erakusketak filmen, artelanen eta artxiboko materialen nazioarteko sorta paregabea biltzen du, eta agerian jartzen du baliabide teknikoaren potentzialtasun anibalentea. Gizakien eta makinaren arteko harremanak Lurreko bizitzaren gero eta modu sendoagoan zehazten du; harreman horren funtsa berrikustea inoiz baino garrantziskoagoa da egun, eta, horretarako, naturako izaki eta gauza guztien arteko harremana ulertzea ezinbestekoa da.

Florian Wüst

Javier Aguirre*Espectro siete*, 1969

Bideoa, kolorea, soinua, 8'28"

Uts cero (Realización I), 1970

Bideoa, zuri-beltza, soinua, 9'08"

Objetivo 40º, 1970

Bideoa, zuri-beltza, soinua, 10'45"

Impulsos ópticos en progresión geométrica, 1970

Bideoa, kolorea, soinua, 9'21"

Che, Che, Che, 1971

Bideoa, zuri-beltza, soinua, 25'12"

Anti-Cine saila, 1967-71

Museo Nacional Centro de

Arte Reina Sofía eta Euskadiko

Filmategiaren lagapena

José Luis Alexanco*Mouvnt*, 1968

Zilarra

Output de plotter con error, 1971

Plotter-inprimatzea eta tinta

paper gainean

Maisterravalbuena (Madril)

eta artistaren lagapena

Baloji*Zombies*, 2019

Bideoa, kolorea, soinua, 14'58"

Sudu Connexion-en lagapena

Wojciech Bruszewski*The Video Touch 7/77*, 1977

Bideoa, zuri-beltza, soinua, 1'40"

Tea Spoon, 1976

Bideoa, zuri-beltza, soinua, 2'

Input / Output, 1977

Bideoa, zuri-beltza, soinua, 3'20"

From *Ten Works*, 1973-77

Varsoviako Arte Garaikideko

Museoaren lagapena

Henri Chopin*Vibrespace, Audio-poème*, 1963

Audioa, 8'51"

SCAM eta Brigitte Chopin

Morton-en lagapena

Le poème alphabétique, 1965Serigrafia kartoi mehearen gainean
vertical

Tinta paper gainean

Rire sur le vieux monde, 1972

Argazkia, idazmakiniz idatzitako

testua, pintura eta tinta paper gainean

Archivo Lafuente-ren lagapena

Guillermo Cifuentes*Lecciones nocturnas*, 1997-98

Bideoa, kolorea, soinua, 34'

Antonia Cifuentesen lagapena

Salvador Dalí & Philippe Halsman*Chaos and Creation*, 1960

Bideoa, zuri-beltza, soinua, 18'21"

Philippe Halsman

artxioboaren lagapena

Forough Farrokhzad*Khaneh siah ast (Etxea beltza da)*, 1962

Bideoa, zuri-beltza, soinua, 21'53"

Fondazione Cineteca di Bologna-
ren lagapena**Florian Fischer eta Johannes Krell***UMBRA*, 2019

Bi kanaleko bideo proiektzioa (kolorea,

soinua, 15'), beira akriliko zeharrargia

Artisten lagapena

W+B Hein*Rohfilm*, 1968

Bideoa, zuri-beltza, soinua, 20'36"

Artisten lagapena

Narcisa Hirsch*Come out*, 1971

Bideoa, kolorea, soinua, 11'38"

Artistaren lagapena

Takahiko Iimura*Kuzu (Zaborra)*, 1962

Bideoa, zuri-beltza, soinua, 7'54"

Light Cone-ren eta eskubideen

jabearen lagapena

Artisten eta zuzendarien zerrenda ordena alfabetikoan

Robert Janker*Röntgenfilm I: Das**Verdauungssystem*, 1936Bideoa, zuri-beltza, soinurik
gabe, 10'03"*Röntgenfilm IV: Ellbogengelenk und*
Gelenke der Hand, 1937Bideoa, zuri-beltza, soinurik
gabe, 6'13"Wellcome Collection
zentroaren lagapena**Kenneth C. Knowlton***A Computer Technique for the Production*
of Animated Movies (animazio filmak
sortzeko teknika informatiko bat), 1964Bideoa, zuri-beltza, soinurik
gabe, 16'01"AT&T and History Center
artxioboaren lagapena**Robert Luxemburg***The Man with the Personal*
Computer, 2020

Bideoa, zuri-beltza, soinurik gabe, 66'

Vectorisation(s) du cinéma #1, 2020Bideoa, zuri-beltza eta kolorea,
soinurik gabe, 1'40"

Artistaren lagapena

Jesse McLean*See a Dog, Hear a Dog*, 2016Bideoa, kolorea, soinua, 17'41"
Video Data Bank-en lagapena**László Moholy-Nagy***Impressionem vom alten Marseiller*
Hafen (Marsellako portu zaharreko
inpresioak), 1929Bideoa, zuri-beltza, soinurik
gabe, 13'46"*Ein Lichtspiel schwarz-weiss-grau*, 1930Bideoa, zuri-beltza, soinurik
gabe, 8'16"Light Cone-ren eta Moholy-Nagy
Foundation-en lagapena**Joana Moll***The Hidden Life of an Amazon User*, 2019Amaierarik gabeko web-app-a
(kolorea, soinurik gabe, 14'),
inprimatutako kodedun 9000 orrialde,
Jeff Bezos-en *La vida, lecciones y*
reglas para alcanzar el éxito liburutik
Artistaren lagapena**Vera Molnár***6 ensembles, 6 couleurs*, 1968

Zinta itsasgarria mihise gainean

Horizontales/5, 1972-73Binilozko pintura mihise gainean
FRAC Bretagne-ren lagapena*Transformation de 64 carrés / réf. A*, 1973Plotter-inprimatzea eta paper
gaineko tinta

Oniris - Rennes galeriaren lagapena

Gunvor Nelson eta Dorothy Wiley*Schmeerguntz*, 1966Bideoa, zuri-beltza, soinua, 14'06"
Filmform-en lagapena**A. Michael Noll***Hypercube / 4-D Hypermovie*, 1965Bideoa, zuri-beltza, film mutua, 2'22"
AT&T and History Center

artxioboaren lagapena

Stefan Panhans eta Andrea Winkler*Freeroam À Rebours, Mod#L1 –*
Installation Version, 2017/2020Teknika mistoaren instalazioa 2K
bideoarekin (kolorea, soinua, 16' 13"),
eszenatokiko elementuekin, jendetza
kontrolatzeko sistemekin, kateekin,
eskuko zorroekin, motor kaskoekin,
karbonoarekin, silikonarekin, pizzak
banatzeko poltsekin, maniki hanka
batekin, zangozorroekin, alkandora
funtzionalekin, etab.
Artisten lagapena**Takahiko Iimura***Kuzu (Zaborra)*

1962

Fotograma

© Light Cone and the right holder

Letícia Parente

Marca Registrada, 1975
Bideoa, zuri-beltza, soinua, 10'19"
In, 1975

Bideoa, zuri-beltza, soinua, 1'17"

Preparação I, 1975
Bideoa, zuri-beltza, soinua, 3'31"

Tarefa I, 1982
Bideoa, kolorea, soinua, 1'56"

Projeto 158-1, 1975
Kartela (berrinprimatzea)
Projeto 158-2, 1975
Kartela (berrinprimatzea)
Jaqueline Martins galeria eta André Parente-ren lagapena

reMI

Mobile V, 2000
Bideoa, kolorea, soinua, 3'36"
Sixpackfilm-en lagapena

Lis Rhodes

Dresden Dynamo, 1971-72
Bideoa, kolorea, soinua, 5'
LUX Londres eta artistaren lagapena

Walter Ruttmann eta Lore Leudesdorff

Opus IV, 1925
Bideoa, kolorea, soinurik gabe, 6'45"
Light Cone-ren eta eskubideen jabearen lagapena

Lillian Schwartz

Pixillation, 1970
Bideoa, kolorea, soinua, 4'
UFOs, 1971
Bideoa, kolorea, soinua, 3'
Artistaren lagapena

Eusebio Sempere

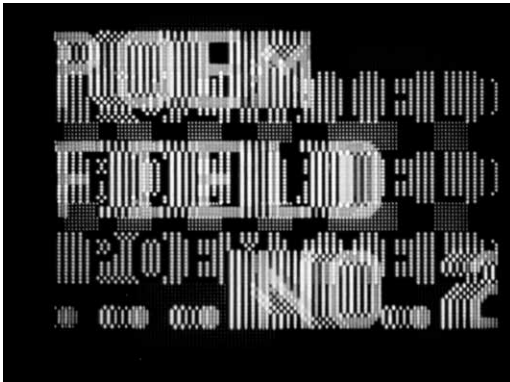
Autorretratos 0/000/01, 1969
Plotter-inprimatzea paper gainean
Colgante octaedro, 1971
Burdin kromatua
Serpentín (Fondo rojo), 1968-74
Serigrafia paperean
MACA. Alacanteko Arte Garaikidearen Museorean lagapena

Soledad Sevilla

Izenbururik gabe, 1969
Gouache kartoi mehearen gainean
Izenbururik gabe, 1969
Gouache kartoi mehearen gainean
Izenbururik gabe, 1969
Erreprografia azetatoaren eta paperaren gainean
Izenbururik gabe, 1971
Akriliko grabatua
Izenbururik gabe, 1971-72
Akriliko grabatua
Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofia-ren lagapena

José Antonio Sistiaga

...ere erera baleibu izik subua aruaren..., 1968-90
Tinta 35 mm-ko filmaren gainean, argi-kutxadun mahaia
Enrramado, 1961
Tinta eta olio paper gainean
De la serie En el espacio, 1998
Olio kartoi mehe gainean
De la serie En el espacio, 1998
Olio kartoi mehe gainean
Artistaren lagapena

Stan VanDerBeek

Poemfield No. 2, 1966
Fotograma

© Light Cone and Stan VanDerBeek Archive

Elfriede Stegemeyer

- Glas auf Wellpappe*, 1934
Inprimatzea zilarrezko
gelatina gainean
Kicken Berlin-en lagapena
- Glas auf Wellpappe*, 1934
Inprimatzea zilarrezko
gelatina gainean
- Meine Hand mit Wasserglas*, 1933
Inprimatzea zilarrezko
gelatina gainean
- Fotogramm (mit Sieb)*, 1933
Fotograma
- Izenbururik gabe [Angeschwemmter
Tang]*, 1933
Inprimatzea zilarrezko
gelatina gainean
- Stahlschwamm*, 1933
Inprimatzea zilarrezko
gelatina gainean
- Metallkugeln im Netz*, c. 1935
Inprimatzea zilarrezko
gelatina gainean
Galerie Julian Sander-en lagapena

Steina

- Violin Power*, 1969-78
Bideoa, zuri-beltza, soinua, 10'04"
BERG Contemporary eta
Steinaren lagapena

José Val del Omar

- Fuego en Castilla (Tactilvisión del páramo
del espanto)*, 1958-60
Bideoa, zuri-beltza eta kolorea,
soinua, 17'30"
- Izenbururik gabe*, c. 1977-82
Kartoi mehean egindako collagea
- Untitled*, 1977-82 inguruan
Paperean egindako collagea
- Untitled*, 1977-82 inguruan
Paperean egindako collagea
- Untitled*, 1977-82 inguruan
Kartoi mehean egindako collagea
- Untitled*, 1977-82 inguruan
Kartoi mehean egindako collagea
- Untitled*, 1977-82 inguruan
Kartoi mehean egindako collagea
- Izenbururik gabe*, 1980 inguruan
Kartoi mehean egindako collagea
Val del Omar (Gonzalo Sáenz de
Buruaga/Piluca Baquero Val del Omar)
artxiboaren lagapena

Maarten Vanden Eynde

- Malachite Mobiles*, 2015-17
Malakita, hainbat dimentsio
- The Great Decline*, 2019
Zirkuitu inprimatuko plakak (ZIP),
hazi ezberdinak
- Future Flora Manono II*, 2019
Zirkuitu inprimatuko plakak (ZIP),
hazi ezberdinak
Meessen De Clercq-en
lagapena, Brusela

Stan VanDerBeek

- Poemfield No. 2*, 1966
Bideoa, kolorea, soinua, 5'40"
Light Cone-ren eta Stan VanDerBeeken
artxiboaren lagapena
- Poemfields*, 1966
Kartela (berrinprimatzea)
The Stan VanDerBeek
Estate-ren lagapena

Ruth Wolf-Rehfeldt

- Aufstrebend*, k. 1979
Zinkografia paper gainean
- Bau*, 1977
Zinkografia paper gainean
- Das letzte ABC?*, 1984
Zinkografia kartoi mehe gainean
- Directed Cages*
Testu mekanografiatua eta collagea
paper gainean
- Faltung*
Kopia mekanografiatua
- Gedankengänge*, 1981
Zinkografia kartoi mehe gainean
- Gefährliches Gleichgewicht*, 1984
Zinkografia kartoi mehe gainean
- Geteiltes Streben*, k. 1979
Zinkografia paper gainean
- Grenzen der Unendlichkeit –
Unendlichkeit der Grenzen*, k. 1975
Zinkografia kartoi mehe gainean
- Geteilter Planet*
Zinkografia paper gainean
- Informationen*, k. 1981
Zinkografia kartoi mehe gainean
- Interessensphären*, k. 1980
Zinkografia kartoi mehe gainean
- Kubisch*, 1978
Testu mekanografiatua paper gainean
- Paraphrase*
Zinkografia paper gainean
- Piece by Piece for PEACE*, k. 1985
Zinkografia paper gainean
- Sammlung - Streuung*
Zinkografia paper gainean
- Turm*
Zinkografia paper gainean
- Vergangen - gegenwärtig -
zukünftig*, k. 1974
Zinkografia paper gainean
- Zeichenräume*
Zinkografia paper gainean
Zentrum für Künstlerpublikationen,
Weserburg arte garaikideko
museoa, Bremen / Fonds Ruth Wolf-
Rehfeldten lagapena

Henri Chopin / Javier Aguirre

Henri Chopin [editorea]

OU Cinquième Saison no. 20/21, 1964

Aldizkaria [jatorrizko lanak dituen karpeta, hala nola *OU Cinquième Saison Revue-disque n.º 20-21*]

Izenbururik gabe

[*OU n.º 40/41*en gehitutako Diskoaren azalaren zirriborroa]

Tinta txinatarra, collagea eta eskuz idatzitako testua kartoi mehearen gainean

Archivo Lafuente-ren lagapena

Javier Aguirre

Anti-Cine

Madril: Editorial Fundamentos argitaletxea, 1972

Liburua

Archivo Lafuente-ren lagapena

Bilduma pribatua

El Anti-Cine de Javier Aguirre

Madril, 1972

Liburuxka

Euskadiko Filmategiaren lagapena

Fernando Millán [antolatzailea]

Los límites de la escritura

Estatu Batuetako Kultura Zentroa,

Madril, 1973ko apirila

Liburuxka

Archivo Lafuente-ren lagapena

Madrilgo Unibertsitateko Konputazio Zentroa / Arte konputazionalaren hastapenak

José Luis Alexanco

Performance "Mouvnt"

El infinito filmari buruz idatzitako testua

Trabajos sobre generación automática de formas, 1968-73. Posibilidades y necesidad de análisis de un proceso intuitivo

Testu mekanografiatua

[*Programa Mouvnt en Fortran IV*]

Eskuz idatzitako oharrak erabilita ordenagailuz egindako inprimakia

Programa "Mouvnt" para una IBM-1130/2250, 1969-73

Argazkia

[*José Luis Alexanco konputazio zentroan lanean*]

Argazkiak

Alexanco

t-5 [*Tendencias 5*], Galerija Suvremene

Umjetnosti, Zagreb, 1973

Kartelaren zirriborroa

(berrinprimatzea)

Museo Nacional Centro de Arte

Reina Sofia-ren lagapena

Ordenadores en el arte. Generación automática de formas plásticas: resumen de los seminarios celebrados durante el curso 1968-69

Madrilgo Unibertsitateko Konputazio Zentroa, 1969

Katalogoa

Museo Nacional Centro de Arte

Reina Sofia-ren lagapena

Manfred Mohr Estaten lagapena,

ZKM Center for Art

and Media Karlsruhe

[*Actos de clausura del Seminario de generación automática de formas plásticas, curso 1969-1970*

Madrilgo Unibertsitateko Konputazio Zentroa, 1970eko ekainaren 22tik 26ra

Gonbidapen txartela

Herbert W. Franke Estaten lagapena,

ZKM Center for Art

and Media Karlsruhe

*Generación automática de formas
plásticas* [Aurkezpena]

Madrilgo Unibertsitateko Konputazio
Zentroa, 1970
Argazkiak (berrinprimatzeak)
Museo Nacional Centro de Arte
Reina Sofía-ren lagapena

*Generación automática
de formas plásticas*

Madrilgo Unibertsitateko Konputazio
Zentroa, 1970
Katalogoa
Manfred Mohr Estate-ren lagapena,
ZKM Center for Art
and Media Karlsruhe

*Madrilgo Unibertsitateko Konputazio
Zentroa (CCUM). 1970eko abuztutik
1973ko uztaileira*

Madril: Unibertsitate
Konplutensea, 1974
Liburua
Archivo Lafuente-ren lagapena

*Impulsos: arte y computador: grafismos,
música, cine*

Madrilgo Institutu Alemaniarrak, 1972ko
uztailaren 22tik martxoaren 14ra.
Liburuxka
Museo Nacional Centro de Arte
Reina Sofía-ren lagapena

Lillian Schwartz-rena

Herbert W. Franke-arentzat
1970eko uztailearen 12a
Eskuz idatzitako gutuna
Herbert W. Franke Estate-ren
lagapena, ZKM Center for Art
and Media Karlsruhe

Herbert W. Franke

Computer Graphics – Computer Art
London/New York: Phaidon, 1971
Liburua
Museo Nacional Centro de Arte
Reina Sofía-ren lagapena

Jasia Reichardt [editorea]

*Cybernetic Serendipity. The Computer
and the Arts*
Studio International osagarri berezia
New York: Frederick A., Praeger,
Publishers, 1969 (2018ko
berrinprimatzea)
Katalogoa
Bilduma pribatua

IBM-Informatique, No. 1

Paris: IBM, 1970
Aldizkaria
Archivo Lafuente-ren lagapena

*Page 20. Bulletin of the Computer
Arts Society*

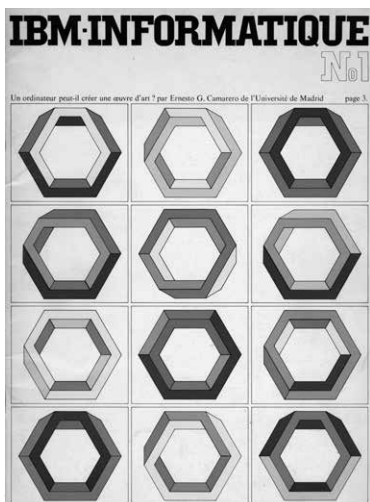
London: Computer Arts Society,
1972ko otsaila
Informazio buletina
Archivo Lafuente-ren lagapena

Carole Spearin McCauley

Computers and Creativity
New York: Praeger Publishers, 1974
Liburua
Bilduma pribatua

Computers and People, Vol. 24, No. 8

Newtonville, Massachusetts: Berkeley
Enterprises, 1975eko abuztua
Aldizkaria
Manfred Mohr Estate-ren lagapena,
ZKM Center for Art
and Media Karlsruhe

IBM-Informatique, No. 1

Paris: IBM, 1970

© Archivo Lafuente

SONY Portapak

Sistema de grabación analógico
SONY AV-3420

1969-
AVC-3450CE bideo-kamera
AV-3420CE bideo-grabatzailea
AC-3420CE korrante alternoko
egokigailua
Soinean gurutzatutako zorroa
Bobina irekiko dentsitate handiko
bideo-zinta
ZKM Center for Art and Media
Karlsruhe-ren lagapena

Expanded Cinema / Radical Software

Gene Youngblood

Expanded Cinema

New York: E.P. Dutton & Co, 1970
Liburua
Bilduma pribatua

Radical Software, Vol. I, No. 1

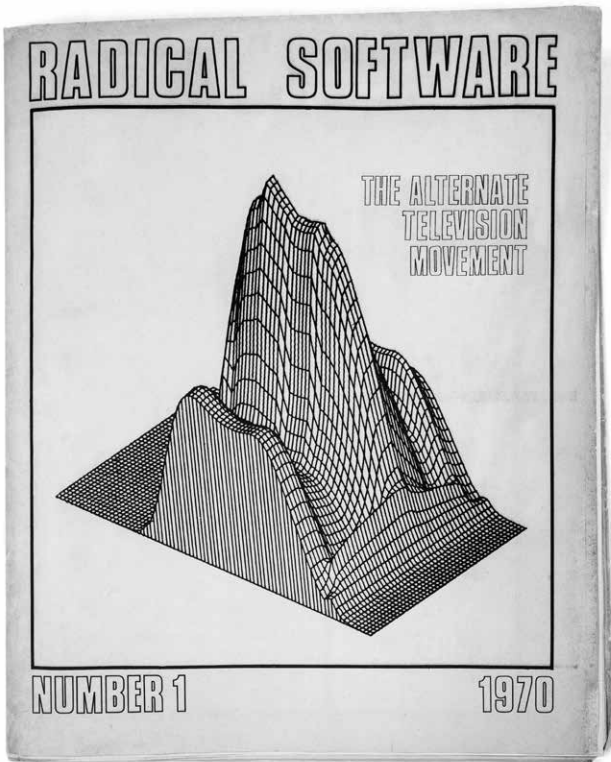
New York: *Radical Software*, 1970
Aldizkaria

Radical Software, Vol. I, No. 2

New York: *Radical Software*, 1970
Aldizkaria

Radical Software, Vol. I, No. 3

New York: *Radical Software*, 1971
Aldizkaria
Archivo Lafuente-ren lagapena

Radical Software, Vol. I, No. 1
New York: *Radical Software*, 1970
© Archivo Lafuente

TABAKALERA

**KULTURA
GARAIKIDEAREN
NAZIOARTEKO
ZENTROA**

—

Andre Zigarrogileak plaza, 1
20012 Donostia / San Sebastián

Erakusketa-aretoaren ordutegia

Asteartea - Igandea
12:00 - 14:00 / 16:00 - 20:00
Astelehenetan itxita

Informazioa

T +34 943 118 855
E info@tabakalera.eu

Bulegoak

T +34 943 011 311
E tabakalera@tabakalera.eu

tabakalera.eu

Donostia Zinemaldiarekin eta Elías Querejeta Zine Eskolarekin elkarlanean
eta Goethe Institut-en laguntzarekin

SSIFF

Donostia Zinemaldia
Festival de San Sebastián
International Film Festival

ELÍAS
QUEREJETA
ZINE
ESKOLA

GOETHE
INSTITUT